

ESPURNES BARROQUES

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

COR CEREROLS

Absències de Montserrat

Dissabte 5 de juny de 2021, 20.30h.

Església de Santa Eulàlia
ESPARREGUERA (BAIX LLOBREGAT)

PROGRAMA

Gregorià

Ne recorderis (responsori de difunts)

P. Joan Marc (1582-1658)

Requiem a 8 veus

Introit

Kyrie

Gradual

P. Joan Cererols (1618-1680)

Dies irae a 4 veus

Offertorium

Sanctus

Agnus Dei

Communio

Absolta

Gregorià

In Paradisum

Bernat Vivancos (1973)

Aeternam

Duració aproximada: 70'

NOTES AL PROGRAMA

Sota el títol *Absències de Montserrat*, el Cor Cererols presenta un programa en el qual recupera algunes de les pàgines més brillants, fins ara inèdites, de l'Escola Montserratina, una de les escoles compositives més longeves i fructíferes d'Europa.

Abans d'endinsar-nos en la polifonia de Joan Marc, Joan Cererols i Bernat Vivancos, podrem escoltar el que és el veritable fil conductor del concert d'avui: el cant gregorià. En aquest cas, ho farem amb el responsori del segon nocturn de les Matines de l'Ofici de Difunts, *Ne recorderis peccata mea Domine*. Un cant que no només ens introdueix en el sisè mode en què estan escrits els dos primers moviments del *Requiem* de Joan Marc, sinó que també ens prepara per al respirar, la lluminositat i la fonda espiritualitat de la música de difunts que seguirà al llarg de tot concert.

La part central del programa l'ocupa el *Requiem* a 8 de Joan Marc (1582-1658), el primer dels compositors de Montserrat del qual conservem obres escrites. Joan Marc fou l'organista successor de T. L. de Victoria a Las Descalzas Reales de Madrid i, més endavant, mestre de l'Escolania on formà escolans com el mateix Joan Cererols. El seu *Requiem* representa una síntesi coherent entre l'estil dels darrers polifonistes del Renaixement i el dels grans compositors del Barroc català. Dit d'una altra manera: es tracta d'una obra amb moments d'un contrapunt que recorda nítidament els mestres del XVI (com al *Gradual* o al *Sanctus*) i que, alhora, combina hàbilment moments de diàleg policoral, seqüències harmòniques gairebé tonals (com a l'*Introit* o el *Kyrie*) o explosions rítmiques d'una retòrica sospitosament barroca —com en el salvatge *libera eas de ore leonis* (allibera'ns de la boca del lleó) de l'*Offertorium*. Malgrat el rol central de Joan Marc en la història de la nostra música i malgrat la singular bellesa d'aquest *Requiem*, el seu desconeixement és tal que el seu nom ni tan sols apareix indexat una sola vegada a la recent *Història Crítica de la Música Catalana* (2009). I naturalment, i per desgràcia, tampoc no podran gaudir de cap enregistrament de la seva música quan arribin a casa...

Tot i ser segurament el compositor més conegut d'entre tots els músics montserratins, de Joan Cererols (1618-1680) encara en resta un importantíssim nombre d'obres per recuperar. Entre d'altres, algunes de les seves misses i motets a quatre veus escrits en *stile antico* que va compondre en cadascun dels tons eclesiàstics; o un *Requiem*, també a 4 veus i del mateix estil. D'aquest *Requiem* a 4 n'interpretarem, amb combinació amb el cant gregorià, el *Dies irae*, aprofitant l'absència d'aquest número a la missa de Joan Marc. Aquestes misses de Cererols, per cert, ens han arribat a través de còpies no originals, però tenim constància de l'existència d'un recopilatori elaborat pel mateix compositor gràcies a una nefasta curiositat: de l'original, només se n'ha conservat la portada.

El *Dies irae* que podrem escoltar avui té algunes peculiaritats interpretatives que val la pena aturar-se a detallar. En primer lloc, diverses veus del cor faran un pedal harmònic (similar al que faria un orgue) que sustentarà el gregorià inicial, ampliant-ne gradualment la riquesa harmònica. Posteriorment, quan a la meitat del moviment comenci la part polifònica, el mateix estil d'escriptura homofònic, pla i directe de Cererols ens permetrà d'introduir ornamentacions, variacions i improvisacions a criteri individual de cada cantant, enriquint i potenciant el caràcter més bàrbar i brutal d'aquesta seqüència de difunts. I tot això s'esdevindrà seguint i inspirant-nos en la música que ens ha arribat escrita, però també en l'immens dramatisme i fatalisme d'un text i una melodia que no és estrany que Stanley Kubrick utilitzés per posar música als tres inquietants primers minuts d'*El resplendor*. Referències cinematogràfiques a banda, cal dir que el text finalitza dolçament amb les paraules que Fauré —però també molt abans Morales o Cererols— van descriure tan i tan bé: *Pie Jesu Domine, dona eis Requiem*.

NOTES AL PROGRAMA

De la pau de moments com el *Pie Jesu*, passarem a la llum de la música de Bernat Vivancos (1973), no sense abans remetre'ns a una altra cita gregoriana; en aquest cas, l'*In Paradisum*. Vivancos és un dels darrers compositors sorgits de l'Escolania. N'escoltarem l'*Aeternam* a 6 veus, que és el primer moviment del seu particular *Requiem*, i que empra el mateix text que s'haurà escoltat al començament del concert, al primer moviment del *Requiem* de Joan Marc.

Aeternam és una peça que descriu un sol i llarguíssim arc dinàmic i harmònic. Des de l'uníson inicial sobre la nota re, la música es va enriquint harmònicament, modulant i creixent en intensitat fins al forte i els brillantíssims *et lux perpetua luceat eis* en una tonalitat saturada de sostinguts com és Do#M i que apareix ja a les acaballes de l'obra. A partir de la segona d'aquestes explosions sonores, la música comença a desfer el camí fet, repetint-se i alentint-se gradualment, baixant també en dinàmica i fent acabar l'obra amb un acord final inusualment greu per a totes les veus. Un darrer acord que ens retorna pràcticament cap al no-res d'on fa sis minuts havia començat tot.

Nota: per aquest concert, el Cor Cererols utilitza una edició del Requiem de Joan Marc i del Dies irae de Joan Cererols feta per a l'ocasió per Sergi Marquillas a partir del manuscrit conservat al CEDOC del Palau de la Música Catalana. Agraïm afectuosament a l'editor la seva indispensable i fabulosa contribució a aquest projecte, així com també la col·laboració i bona predisposició del CEDOC.

Marc Díaz

BIOGRAFIES

COR CEREROLS

Andrea Martí, Belén Barnaus, Brenda Sara, Laura Martínez, Maëlys Robbine i Sara Sarroca, sopranos

Albert Baena, Daniel Folqué, Mariona Llobera i Mercè Bruguera, altos

Carles Prat, Ferran Mitjans, Martí Doñate, Matthew Thomson i Oriol Guimerà, tenors

Antonio Fajardo, Francesc Ortega, Joan Climent, Oriol Mallart i Vincent de Soomer, baixos-barítons

Marc Díaz, direcció

Fundat el 2018 per sis músics de l'Escolania de Montserrat, el Cor Cererols pren el nom d'un altre músic que en el seu dia també va ser escolà de Montserrat: Joan Cererols, compositor del Barroc català i un dels pares de l'Escola de Montserrat.

El Cor neix, també, amb la voluntat i la passió per interpretar i divulgar la música coral des del segle XV fins a l'actualitat, fent especial èmfasi en la música antiga, que els seus integrants han viscut i cantat des de ben joves. Així mateix pretén recuperar obres d'autors d'èpoques passades que encara resten per descobrir. Per dur-ho a terme, a més dels sis membres fundadors, el cor compta amb un conjunt de col·laboradors habituals.

L'any 2020 el cor fa el seu debut discogràfic amb l'àlbum *Cum Silentio*, disc on recupera bona part de l'obra coral del Pare Anselm Ferrer (1882-1969) i que li ha valgut el reconeixement per part de la crítica internacional, sent nominat als premis ICMA 2021 com un dels 20 millors discs de música coral del 2020. El Cor Cererols ha actuat al Festival Internacional d'Orgue de Montserrat, al Cicle d'Orgue de Barberà del Vallès, al Concert de Setmana Santa del Reial Monestir de Pedralbes, al Cicle Llums d'Antiga de L'Auditori de Barcelona i ha col·laborat en la celebració d'actes litúrgics a Montserrat. Actualment, treballa en la recuperació de la figura del compositor Joan Marc (1582-1658).

BIOGRAFIES

MARC DÍAZ, DIRECCIÓ

Als 9 anys ingressa a l'Escolania de Montserrat, on descobreix i s'apassiona per la polifonia del Renaixement, però també per la música coral de compositors com Cererols, Casanoves, Händel, Mendelssohn o Brahms, entre d'altres. A l'Escolania hi estudia, a més, violoncel, piano i orgue.

Actualment, desenvolupa aquesta passió al capdavant del Cor Cererols, cofundat i dirigit per ell mateix des del 2018, amb el qual ha enregistrat recentment el disc *Cum Silentio*, reconegut pels premis internacionals ICMA 2021 com un dels millors discs de música coral del 2020. També dirigeix el cor GAC, treballa com a preparador de cor pel Festival Bachcelona i col·labora ocasionalment amb el Cor Francesc Valls.

Com a organista, ha col·laborat amb els principals cors, orquestres i festivals de música catalans, com l'OBC, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu, Vespres d'Arnadí, la Jove Capella Reial, l'Ensemble O Vos Omnes, el Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana, el Cor de Cambra de la Diputació de Girona o Lieder Càmera. També ha treballat com a organista i clavecinista al Teatre Lliure, sota la direcció de Lluís Pasqual, i forma duet amb el trompetista Sergi Marquillas.

Ha estudiat direcció de cor a l'Escola Superior de Música de Catalunya amb els mestres J. Vila i J. Duijck, obtenint una Matrícula d'Honor pel seu concert de final de grau, en el qual dirigeix l'*Oficium Defunctorum* de T. L. de Victoria. Allà també segueix estudiant orgue i música de cambra amb O. Candendo i J. de la Rubia. Posteriorment, es trasllada a Estocolm per seguir estudiant direcció de cor al Reial Conservatori d'Estocolm amb F. Malmberg, on finalitza els seus estudis dirigint el Cor de la Ràdio de Suècia en el seu concert final.

Col·laboradors i patrocinadors

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Manresa

Ajuntament de Torà

Ajuntament de Sant Martí Sesgueioles

Ajuntament d'Estaràs

Ajuntament d'Ivorra

Ajuntament de Cardona

Ajuntament de Súria

Ajuntament de Sant Llorenç de Morunys

Ajuntament de Sant Mateu de Bages

Ajuntament de Riner

Ajuntament d'Esparreguera

Ajuntament de Solsona

Ajuntament de Cervera

Ajuntament de Pinós

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · El Monegal · Espar Sala · Gestoria Mas · AGECE Ganiveteria Pallarès · Alapont SA · Tallers Ballús · Òptica Jané · Fruits Taribó · Joviat Knauf · Tegecom · Porc de Palou · Comalats · Caves Maria Rigol Ordi · Underground La Diferenta · Celler del Miracle · Celler Grau i Grau · Celler Can Serra dels Eixibis Celler Collbaix – El Molí · Un Pam de Terra · Cerveses La Guineu · Cerveses La Pirata Fundació Casa Dalmases · Pastisseria Camps · Pastisseria Sant Antoni · La Garbiana Fleca de la Font · Cafès Gener – November Tea · Oli Migjorn · Formatgeria El Miracle Xocolates Oro Vivo · Xocolates Aynousé · La Llorença · Parc de les Olors de Claret Biolord · La Cuina del Ganxet · Restaurant Casal de Castelltallat · Hotel Bremon Oficina de Turisme del Miracle · La Farga del Solsonès · Piano Bages Associació d'Amics de Vergós Guerrejat · Vidres Solsona · Conservatori de Manresa